

Malcolm Mackay

**De onvermijdelijke dood
van Lewis Winter**

Karakter Uitgevers B.V.

1

Het begint met een telefoontje. Achteloos, joviaal, niets aan de hand, geen zaken. Je spreekt ergens af, neutraal terrein, liefst met mensen erbij. Je moet voorzichtig zijn, het maakt niet uit wie er belt of waar je afspreekt. Uiteindelijk wordt alles gepland, niets wordt aan het toeval overgelaten. Heb je de neiging iemand te vertrouwen, al is het maar een aanzet... fout, niet doen. Iemand kan twintig jaar je vriend zijn, iemand die je vertrouwt, en kan je de volgende dag laten vallen. Dat gebeurt. Iemand met hersens weet dat, ook al is het bitter, iemand zonder hersens zal het snel leren.

Zaterdagmiddag, voetbal op de radio, zacht op de achtergrond, hij zit op de bank met een boek. *The Painted Veil* van William Somerset Maugham, als je het per se wilt weten, en het boeit hem. Het heeft zijn aandacht afgeleid van de radio; hij weet niet meer wat de stand is. Naarmate hij ouder wordt, lijkt dat minder belangrijk. De telefoon gaat – vaste lijn, niet mobiel – en leidt zijn aandacht af van al het andere. Hij legt een bladwijzer onder de regel die hij aan het lezen was – vouw nooit het hoekje van de bladzijde om – en staat op.

‘Hallo.’

‘Calum, hoe gaat het, man? Met John Young.’

‘Best, John. En met jou?’

‘Zijn gangetje. We hebben je al een tijdje niet meer op de club gezien. Dus ik dacht: ik bel hem maar eens op om te horen hoe het gaat. Heb je het druk?’

‘Druk genoeg. Dan weer wel, dan weer niet. Je weet hoe het werkt.’

‘Nou en of ik dat weet. Heb je het gehoord van de oude Frank MacLeod... dat hij een nieuwe heup krijgt? Yep, die zien we de eerstkomende maanden niet terug. Geen pretje, voor iemand die zo actief is als hij.’

‘Ik heb het gehoord. Pech voor hem.’

‘Zeg dat wel. Ik zie hem niet maandenlang met zijn been omhoog liggen. Hoor eens, ik zou het leuk vinden je weer eens te zien, Cal. Het is al zo lang geleden. Je zou bijvoorbeeld morgen na lunchtijd naar de club kunnen komen. Dan spelen we een paar frames snooker, drinken een paar borrels. Zou leuk zijn.’

‘Klinkt goed. Je ziet me om een uur of twee.’

‘Uitstekend. Zie je morgen.’

Alle aanwijzingen zitten erin, als je bereid bent ze op te merken. Maar misschien ben je dat niet, zoals de meeste mensen. Een doodgewoon telefoongesprek: twee mensen die elkaar met de voornaam aanspreken, zonder echt dik met elkaar te zijn. Kennissen die elkaar eerder wekelijks dan dagelijks zien. Die slechts tot op zekere hoogte in elkaar geïnteresseerd zijn. Telefoontjes zoals dit gesprek vinden zo vaak plaats, dus waarom zou je? Hier wordt werk aangeboden. Het gaat ongetwijfeld om het aanbod van een vaste, lucratieve baan. Wil hij dat, vast en lucratief?

Kleine flat, kleine auto, kleine spaarrekening, maar altijd genoeg. Hij werkt voor zijn brood, niet voor luxe. Vast werk betekent een risico, en risico's moet je vermijden. Er zijn wel gokkers in de business, maar uiteindelijk verliezen ze altijd en dan valt het doek definitief. Dus er wordt niet gegokt. Dat is ook niet nodig. Er zijn twee redenen waarom mensen wel gokken: de ene reden is acceptabel, de andere niet. De onacceptabele reden is hebzucht, het verlangen naar meer geld, geld dat ze niet echt nodig hebben. De andere reden is de kick, en dat ligt anders.

Hij is niet meer op de club geweest sinds hij het heeft gehoord van Franks operatie. Een oude man gaat het ziekenhuis in voor

een nieuwe heup. Voor de meeste mensen is dat geen nieuws. Degenen die Frank kennen – onder wie hij – weten wel beter. Hij mag dan oud zijn, hij is nog steeds belangrijk, iemand om rekening mee te houden. Als een bokser die snelheid heeft moeten inleveren maar zijn tactiek heeft verfijnd, is hij nog net zo gevaarlijk als hij altijd is geweest. Hij is van de vorige generatie, de goeie ouwe tijd van voor de komst van moderne technologie, modern beleid en moderne gevoeligheden. Velen waren achteropgeraakt. De klok tikte door, maar Frank was die altijd een stap voor gebleven. Het werk dat hij in het verleden had gedaan was nog steeds noodzakelijk, alleen de aanpak was anders. Nu was hij weg, in elk geval voor een paar maanden, en moest hij worden vervangen. Vervangen door iemand die jonger was. Een tijdelijke vervanging, voorlopig.

Nu kan Calum niet meer focussen. Een nieuwe klus is een nieuwe klus... meer niet. Dat baart hem geen zorgen. Wat hem wel zorgen baart is het idee dat hij wordt omhelsd en tegen de verstikkende boezem van de Jamieson-organisatie wordt gedrukt. Voor iemand als Frank MacLeod is dat misschien geruststellend, de garantie van werk en zekerheid. Voor Calum MacLean betekent vast, opgedragen werk een bedreiging, het inleveren van vrijheid. Is het dat waard?

2

De club ligt in de binnenstad, een groot gebouw achter een kleine ingang. Niemand bij de deur op zaterdagmiddag. Boven zijn er acht snookertafels en meestal zit er een handjevol mensen aan de bar. Vandaag niet. Vandaag zit er een kartonnen kaartje op de deur: GESLOTEN WEGENS SCHOONMAAK. Een knullig signaal dat er privacy wordt gewenst. Verdacht, te duidelijk, maar niemand had er ooit vragen over gesteld. Calum negeert het signaal, opent de deur en gaat naar binnen.

Het is binnen altijd schemerig, zelfs als alle lichten aan zijn. Rechts van hem ziet hij de grote, bekraste dansvloer en het hokje van de dj erachter. De bar is aan de zijkant, over de hele lengte van de muur, met zwoele verlichting en flessen met alle dranken die je maar kunt bedenken... die hij geen van alle lust. Hij drinkt geen alcohol, hoewel hij nooit heeft kunnen bedenken waarom niet. Zelfcontrole, waarschijnlijk. Het is geen principiële zaak. Hij minacht de club, minacht de levensstijl, de kleffe veemarkt, het zinloze versieren. Hij was ooit tot de conclusie gekomen dat hij er de pest aan had omdat alles draaide om het aantrekken van vrouwen, en hij niet aantrekkelijk is voor vrouwen, hoe donker het ook is.

Hij komt bij een brede, met een loper beklede trap met ondiepe treden die je gemakkelijk verkeerd inschat. Er zijn al heel wat mensen gestruikeld toen ze die op liepen. Calum let altijd goed op, niet omdat hij bang is voor een pijnlijke val, maar omdat hij geen flater wil slaan. Boven aan de trap zijn twee grote houten deuren met rechthoekige ruiten erin. Hij duwt de ene open

en loopt de snookerzaal in. Acht groene tafels, in twee rijen van vier, met genoeg ruimte ertussen. Scoreborden aan de muren, elk met een kleine automaat ernaast. Stop er een pond in en je hebt een halfuur licht boven je tafel. Ze verdienen er weinig aan, niet genoeg om de grote ruimte te kunnen bekostigen, maar snooker is een van Peter Jamiesons vele onmogelijke passies. Bij de ene muur is een kleine, ouderwetse bar. Hier geen wodkacocktails, alleen bier en whisky. Vandaag is de bar gesloten. Vanwege de schoonmaak, blijkbaar.

John Young staat bij een tafel in het midden van de zaal zijn keus te krijten. De ballen liggen over de tafel verspreid, er is er nog geen een gepot. Misschien is hij net begonnen, of kan hij er niets van. Calum heeft hem nooit zien spelen, dus weet hij dat niet. Hij weet dat Jamieson goed speelt. Iedereen weet dat. Iedereen weet dat Jamieson les van profs heeft gehad. Young heeft het zeker van zijn baas geleerd.

‘Calum, hoe gaat het?’

‘Best.’ Hij loopt naar het rek met keus en kiest er een uit. Hij is gekleed in een spijkerbroek en een T-shirt; hij kan alleen in een T-shirt spelen. Mouwen zitten in de weg.

Young rolt de ballen naar het midden van de tafel en legt het rack eromheen. De gekleurde ballen legt hij zorgvuldig op hun plek. Alles heel precies, als iemand die vaak speelt en die een serieuze tegenstander tegenover zich heeft. ‘Lekker weer buiten,’ zegt hij uiteindelijk.

‘Ja. Jij breekt.’

Young buigt zich over de tafel, legt aan en stoot. Er komt maar één rode bal los van het rack, de witte rolt terug naar zijn kant van de tafel. De veilige zone... om jouw stoot te bemoeilijken. Om je niet te laten winnen.

Het gaat een tijdje gelijk op totdat duidelijk wordt dat Young gaat winnen, en met gemak. Calum heeft de inzet, Young de techniek, en na tien minuten wordt duidelijk welke van de twee zegeviert. Dan wordt er gepraat.

‘Werk je de laatste tijd voor iemand?’ vraagt Young. Het is op dat moment voor het eerst dat ze over zaken praten, dat er openlijk wordt toegegeven wat de ware reden van deze bijeenkomst is.

De vraag is misleidend. Calum werkt, hij moet wel. Wat Young wil weten is of hij herhaaldelijk voor dezelfde persoon heeft gewerkt, of dat hij gewoon zijn eigen gang gaat. Waarschijnlijk weet hij het antwoord al; hij wil weten of Calum misschien een verrassing voor hem in petto heeft. Die heeft hij niet.

‘Nee. Nu en dan een klus. Freelance. Zoals altijd.’

De daaropvolgende twee minuten zeggen ze niets. Ze spelen zorgvuldiger, ook al is het gezien de stand allang duidelijk wie er zal winnen. Als de frame afgelopen is, worden de ballen in het rack gelegd – *best of three* – en begint Young weer te praten.

‘We zitten nu even zonder. Pech dat we Frank voor een paar maanden kwijt zijn.’

‘Zag je het niet aankomen?’

Young lacht. Een korte, vreugdeloze lach. ‘Frank is zo iemand die nooit zal toegeven dat hem iets mankeert. Dat doet hij pas als het te laat is. Hij had ons moeten waarschuwen. Hij wist het al eeuwen en heeft niets gezegd.’ Hij haalt zijn schouders op alsof hij wil zeggen: wat doe je eraan?

Het is Calums beurt om te stoten. Een rommelige break: rode ballen rollen alle kanten op en de witte blijft in het midden van de tafel liggen. Hij doet te veel zijn best. Young voelt zich zelfverzekerd genoeg om weer iets te zeggen.

‘Hoe oud ben je nu, Calum?’

‘Negenentwintig.’

‘Je wordt oud.’ Young lacht, quasibeschaamd; zelf is hij een gedrongen maar jeugdige veertiger. Zijn ogen fonkelen als hij lacht, alsof hij het meent; er verschijnen rimpels in zijn voorhoofd en zijn donkere haar valt naar voren. Hij ziet er joviaal uit, maar je vergeet nooit wie hij is. ‘Wordt het niet eens tijd om je een beetje te settelen?’

Het is een professionele vraag, geen persoonlijke. ‘Daar heb ik

nog niet over nagedacht. Het zal een keer zover komen. Ik heb nog niet het gevoel dat ik er behoefte aan heb. Ik hou van mijn vrijheid, maar ik zie wel hoe de wind waait.'

Young knikt. Het is een eis. Calum zegt dat als hij bereid is om voor Jamieson te gaan werken, hij in elk geval niet overwerkt wil raken. Het is een eis waarmee Young kan leven, een eis die aansluit bij zijn andere wensen.

Het gesprek valt stil. De frame wordt spannender. Young speelt te nonchalant, met te veel zelfvertrouwen. Hij mist drie pots die hij had moeten maken en Calum ligt voor. Calum mist een pot die hij normaliter ook zou missen. Young concentreert zich. Hij begint de ballen in de pockets te rammen, maakt een break die vaardigheid vereist. Hij moet tot en met de blauwe bal potten om te winnen, en doet dat meteen in zijn eerste poging. Ze schudden elkaar de hand. Young bedankt hem voor zijn komst.

3

Als hij zeker weet dat de jongen vertrokken is, zet hij zijn keu terug in het rek en loopt de gang achter de snookerzaal in. Aan het eind van de gang is Jamiesons kantoor. Young klopt twee keer op de deur en gaat zonder een reactie af te wachten naar binnen. Ze zijn bevriend sinds ze een jaar of achttien waren en allebei net hun eerste schreden in het vak hadden gezet. Ze waren elkaar door omstandigheden tegen het lijf gelopen – een toevallige ontmoeting tijdens een klus waar ze allebei aan werkten – en hadden onmiddellijk geweten wat ze voor elkaar konden betekenen. Jamieson had de leiding, dat was duidelijk, Young was de rechterhand. Geen enkele andere rechterhand verdient zoveel of heeft zoveel in de melk te brokkelen als hij. Hij geniet vertrouwen.

‘Jij bent het brein,’ had Jamieson wel eens gezegd toen hij dronken was, ‘ik heb de ballen. Werkt perfect.’

Het was niet zo dat het Young aan lef ontbrak, noch dat Jamieson niet slim genoeg was. Young vond het niet erg om zijn handen vuil te maken, maar Jamiesons instinct voor het vuile werk was ongeëvenaard, wat al op jonge leeftijd duidelijk was. Jamieson was intelligent, maar Young was de tacticus, en er was een belangrijk verschil tussen die twee. Ieder voor zich waren ze getalenteerd; samen waren ze lucratief.

Jamieson moet de leiding hebben. Iedereen moet weten dat hij de leiding heeft. Het maakt niet uit hoe ze daar zelf over denken; hun werknemers en hun rivalen moeten weten wie ze het meest moeten vrezen: de man die de leiding heeft. Het gaat om

de indruk. De pr. Het zal je verbazen hoe belangrijk die is in een handel als deze. De leiding hebben heeft echter ook een schaduwzijde. Je bent het topje van de boom, op de plek waar iedereen je kan zien en waar zoveel anderen willen zijn. Jamieson kan daarmee omgaan, geen probleem. Trouwens, hun handel is nog niet groot genoeg om de echt grote jongens te verontrusten en tot actie aan te zetten. Nog niet.

Jamieson zit zoals hij altijd zit, op zijn draaistoel achter zijn bureau, met zijn rug naar de deur. Het bureau staat naar de deur gekeerd, de stoel zelden. Op de lage kast achter het bureau staan twee tv's met op allebei een paardenrace, een andere passie van hem. Hij gokt, niet om het geld, niet vanwege de spanning, maar omdat hij de behoefte heeft andere mensen te verslaan. In dit geval de bookmakers. Hij zit niet uit onbeleefdheid met zijn rug naar je toe; hij is gewoon iemand die geheel in beslag wordt genomen door de dingen die hem interesseren.

Paarden interesseren Young niet in het minst. Ierse miniman-netjes die domme beesten kwellen in naam van een sport die in stand wordt gehouden door geldzoekers en die wordt gecontroleerd door de rijke elite. Zijn plek in het kantoor is op de kleine leren bank aan de rechterkant, naast het grote raam. Op de salontafel liggen kranten, meest plaatselijke, een paar landelijke, die worden gecheckt op verwijzingen naar hun werk. Tegenwoordig zijn het vooral de websites die je moet bekijken om er zeker van te zijn dat er niet op ongewenste wijze naar je wordt verwezen. Young gaat zitten en wacht af.

'Ik heb die jongen, MacLean, gesproken,' zegt hij tegen Jamieson als hij ziet dat beide races afgelopen zijn.

'Jongen? Hoe oud is hij eigenlijk?'

'Negenentwintig.'

'Zo jong nog? Ik heb het gevoel dat hij al eeuwen meedraait. Wat zei hij?'

'Ik denk wel dat hij het doet, als hij een van de twee of drie is. Hij wil geen fulltime werklust.' Jamieson concentreert zich nu,

buigt zich iets naar voren en klopt zachtjes met zijn handen op het bureaublad. Dit is zijn manier om zich te focussen, dat constante geklop met zijn handen op het bureau. ‘Hij is niet bepaald een feestnummer,’ zegt Jamieson met een glimlach. ‘Maar ik mag hem wel. Hij is goed. Slim. Zwijgzaam. Frank zegt dat hij de beste van de nieuwe lichting is. Ik ben het met hem eens. We doen hem een aanbod.’